

Teljesítményvizsgálati Szabályzat (Tenyészszemle Szabályzat)

1. A tenyészszemle célja a tenyésztésre szánt komondorok tenyészmínősítése, a tenyésztésre nem kívánatos egyedek kiszűrése.
2. Tenyészszemlét Magyarország területén komondor fajta esetében csak az államilag elismert tenyésztőszervezetek szervezhetnek, melyet annak időpontja előtt legalább 15 nappal kötelesek bejelenteni a tenyésztési hatóság felé. Az államilag elismert tenyésztőszervezetek kölcsönösen elismerik az egymás által adott minősítéseket.
3. A következő évi tenyészszemlék számát, helyszínét és időpontját a Klub Elnöksége határozza meg.
4. Tenyészszemlére a nevezés előzetesen történik, a bemutatandó egyed eredeti Származási Igazolásával, oltási igazolvánnyal. A bírálatot csak a tulajdonos kérheti.
5. Tenyészszemlén bíró az lehet, aki komondor fajtára FCI által elismert nemzetközi küllembíró, valamely FCI tagország küllembírói testületének tagja és a Klub felkéri a bírálatra.
6. A bírónak kötelező a Klub által alkalmazott részletes leíró Tenyészszemle Bírálati Lap (TBL) (4.sz. melléklet) minden részét kitölteni és a tenyészmínősítési kategóriák szerint a bemutatott egyedet az abban foglaltak szerint minősíteni. A minősítést és a bíró munkáját legalább 1, de lehetőség szerint 2 vagy több Tenyésztési Tanács tag segíti, mely a bírálat dokumentációjának elkészítését jelenti. A bírót a minősítésben befolyásolni tilos, az ilyen jellegű magatartás fegyelmi eljárást von maga után.
7. A tenyészszemle eredményét a bírálat után az egyed eredeti Származási Igazolására kötelező felvezetni.
8. Tenyészszemlén 12 hónapos kort betöltött ebek vezethetők fel.
9. A Tenyészszemle Bírálati Lap (TBL) (4.sz. melléklet) 3 példányban készül, melyet a bíró, a tulajdonos és DNS mintavevő személy aláírásával, illetve a Klub bélyegzőjével hitelesítenek, valamint az előzőleg leadott eredeti Származási Igazoláson igazolják az elért eredményt. A bírálati lap első példánya a komondor tulajdonosáé, a másik kettő a Klubnál marad.
10. Tenyészszemlén egyedi azonosíthatóság (tetoválás vagy mikrochip) nélkül kutyának TBL-t kiadni nem lehet. Amennyiben a bemutatott kutya nem azonosítható, a bírálat elvégezhető, azonban a tenyészmínősítés tartalmazó TBL csak az azonosítás után adható ki. Az azonosítást állatorvossal kell elvégeztetni, melyet igazolnia kell a Klub felé.
11. A TBL-n szereplő összes adat és paraméter felvétele kötelező, beleértve a bemutatott egyed egészségügyi szűrővizsgálati eredményeit is, melyet a tulajdonosnak a vizsgálatokról készült leletekkel, illetve bizonyítványokkal igazolnia kell. A küllemi tulajdonságok megítélése mellett a Viselkedési Teszt is a tenyészszemle nélkülözhetetlen része, ezek elvégzése nélkül tenyészmínősítést kiadni tilos.
12. A TBL-t a Klub köteles megőrizni, a tulajdonos beleegyezésével annak tartalmát tenyésztőszervezési célokra felhasználhatja.

13. A bíró köteles a Származási Igazolás visszavonására javaslatot tenni a tenyésztőszervezetnek, ha a tenyészszemlén bíralt egyedről megállapítható, hogy nem fajtatiszta. A javaslatot a bírónak kellőképpen indokolnia kell. Ilyen esetben a tenyésztésvezetőnek a Származási Igazolást azonnal be kell vonnia.

14. Tenyészszemléken lehetőség van ismeretlen származású ebek elbírálására is. Amennyiben a felvezetett ebet a bíró fajtajellegnek megfelelőnek ítéli, úgy a tulajdonosnak módja nyílik „R” jelű Származási Igazolás kiváltására.

15. „R” jelű Származási Igazolásra jogosult, ismeretlen származású, sikeres tenyészszemlével bíró egyed a továbbiakban teljesértékű fedezési joggal rendelkezik.

16. Tenyészminősítéssel nem rendelkező szülők pároztatásából származó kölykök „R” jelű regisztrációs lapra jogosultak, melyet az utódok sikeres tenyészszemlét követően Származási Igazolásra válthatnak.

17. Tenyésztésből kizárt szülők pároztatásából származó kölykök csak „N” jelű regisztrációs lapot kaphatnak, melyet később se válthatnak Származási Igazolásra.

18. A tenyészszemlén a küllem és viselkedés pontozásos rendszerben külön értékelendő. *Minősített kategóriák:*

A: 91-100%

B: 81-90%

C: 71-80%

D: 61-70%

E: 0-60%

Kiadható minősítések:

Tenyésztésre javasolt: AA, AB, BA kategóriába eső ebek.

Tenyészthető: BB, CC, CD, DC, DD kategóriába eső ebek.

Tenyésztésre nem alkalmas: Azon ebek, melyek akár a küllemi bírálaton, akár a viselkedésteszten „E” kategóriába sorolandók.

19. Azon egyed, mely „E” minősítést ér el, tenyészengedélyt nem kaphat. Ugyancsak tenyésztésből kizárandó az az eb, amely bármely – akár külső, akár belső – tulajdonságára nulla pontot kap a bírálati lapon.

20. A küllemi bírálaton és a viselkedésteszten is legalább „C” minősítést kapott, legalább C minősítésű csípő- és könyökízületi diszpláziaszűréssel rendelkező, szívultrahangja alapján problémamentesnek tartható szülőpártól származó kölykök számára a tenyésztő igényelheti az elit pedigreet. Az erre jogosult kölykök Származási Igazolását „ELIT PEDIGREE” feliratú pecséttel jelöli meg a tenyésztő szervezet.

21. A Tenyészszemle bírálat és az utódok törzskönyvezéséhez szükséges minden eljárás díját a mindenkor érvényes Klub Szolgáltatási Díjjegyzéke tartalmazza

Viselkedési teszt

A Viselkedési Teszt a tenyészszemle bíráló részét képezi, annak elvégzése nélkül tenyészművelést kiadni nem lehet. A Viselkedési Teszt elvégzésére a tenyészszemle bíróját, a tenyésztésvezetőt vagy az általa megbízott Tenyésztési Tanács tagját jogosult.

A kutyák karakterének elbírálására minden egyes tenyészszemle kezdete előtt két típusú tesztsorozat közül választhat a klub Tenyésztésvezetője. Adott tenyészszemle során azonban csak egy típusú vizsgálat alkalmazása megengedett.

I. TÍPUSÚ KARAKTERTESZT

A karakterteszt első lépcsője során a standardban leírt alap jellemvonások bemutatására készítjük az ebet, ehhez különböző élethelyzetekbe hozzuk, melynek célja, hogy megismerjük alap jellemvonásait, lássuk, hogy az állat miképp reagál az őt ért ingerekre. A tenyésztésre szánt állatnak se félnie nem szabad lennie, se agresszívnek. Egy félni állat, ha nem várt szituációba keveredik vagy az ő gyenge idegrendszeréhez képest túl erős inger éri, pánikba eshet, a gazdája elveszítheti felette az irányítást és sok esetben kárt tehet másban vagy akár a gazdájában is. Így se családi kutyának se munkakutyának nem alkalmas. Az agresszív kutya általános ellenszenvvel viseltetik az idegen elemek felé, a mindennapi életben pedig elkerülhetetlen, hogy időről időre számára ismeretlen emberekkel, állatokkal, helyzetekkel találkozzon, így a konfliktus létrejötte csak idő kérdése. Mindkét tulajdonság öröklődhet és ugyanúgy veszélyes, ezért a szélsőséges magatartást tanúsító ebek tenyésztésből kivonandók.

A tenyészszemle küllemi részét követően a kutya alap jellemvonásaira vagyunk kíváncsiak. Elsőként a már bevált ún. **csörgődoboz és esernyő (1. próba)** teszttel kezdünk. Előbb egy kavicsal vagy szögekkel megtöltött fémdobozt dobunk a kutya lábai elé, majd körülbelül 1 méteres közelségből egy esernyőt nyitunk ki előtte. Az elvárt viselkedés a kutyától a közömbösség, az érdeklődés. Amennyiben a kutya meghökken a hirtelen jött ingeren, de azon rövid időn belül túlteszti magát, szintén elfogadott. Ha az eb olyanformán megijed, hogy utána nem nyugszik (pl.: rángatja a pórát, egyértelműen pánikol), akkor a kutya tenyésztésbe vonása nem indokolt. Egy olyan állat, ami nem bírja feldolgozni a környezetéből eredő hirtelen hatásokat, hosszútávon veszélyes lehet a vele egy háztartásban élőkre.

A második teszten a kutya **fenyegetésre adott reakcióját (2. próba)** vizsgáljuk. Ekkor a felvezető személy oldalán sétáló ebbel szemben váratlanul – akár takarásból – egy fenyegető magatartást mutató idegen lép fel. A kutya elfogadott reakcióinak skálája széles. Olyan családi kutyák esetében, melyeknek idegenekkel szemben mindig pozitív élménye volt, előfordul, hogy az állat közömbös marad vagy tanácstalan. Ez is megfelelő viselkedés. Az az állat, mely hangjelzéssel igyekszik távartani a vele és gazdájával szemben agresszívan fellépő idegent (pl.: morog vagy ugat) szintén jónak tekinthető. A teszten rosszul szerepel az a kutya, amelyik menekülni próbál, elbújik, összekuporodik és a farkát a lábai közé húzza, vagy a félelem más egyéb egyértelmű jeleit mutatja. Az ilyen egyedek tenyésztése nem indokolt.

A továbbiakban nézzük az állat **tömegben mutatott viselkedését (3. próba)**. Ehhez szükséges egy hat idegen ember alkotta tömeg. Ezen emberek vonalba állva megindulnak a kutyával szemben.

Hasonlóképp tesz az eb, az azt felvezető személlyel együtt. Az állatnak és felvezetőnek oda és vissza kell gond nélkül elsétálni az emberek között. Ezek után a tömeg rendszertelen mozgást végez, minden irányba sétálhatnak egy előre megbeszéltek területen belül. A kutyával itt is kétszer kell keresztülhaladni. Ezt követően a kutya és felvezetője helyet foglalnak a tér egy központi pontján és a hat segítő vezényszóra sugárirányból közelíti meg az ebet és a felvezetőt. Rendkívül fontos, hogy viselkedésük nem lehet fenyegető, a segítőknek nem szabad szemkontaktust felvenni az ebbel, valamint, hogy a kör sugara nem lehet kevesebb, mint 2 méter. Ezen próbák során az állatoktól elfogadott viselkedés a közömbösség és érdeklődés. A közömbös tömegben végzett teszt során mind az agresszió, mind a féltékenység elítélendő magatartás.

A fenyegetésre adott válaszreakció és a közömbös tömegben mutatott viselkedés együttesen kiváló képet ad a kutyák helyzetfelismerő képességéről. Egy komondortól követelmény, hogy eltérő élethelyzetek között különbséget tudjon tenni és a környezetéből érkező ingerekre megfelelő reakciót adjon. Jogos elvárás a komondorral szemben, hogy a rábizott értékeket, gazdáját, annak vagyontárgyait, területét és a család tagjait képes legyen megvédeni, de szintén fontos követelmény, hogy a mozgalmal mindennapokban kiegyensúlyozottan viselkedjen és ne okozzon kárt a környezetében tartózkodókban.

A kutyák idegrendszeri állapotáról jó képet ad a **zajpróba (4.próba)**. Ezen teszt során néhány egyedből álló csoportokban vizsgáljuk a bírálatra érkezett állatokat. Az állatok és felvezetőik felsorakoznak a tesztet végrehajtó személy előtt legalább 10, de nem több mint 15 lépés távolságban, majd egy segítő személy a megfelelő eszközzel (pl.: riasztópisztoly, karikásostor, csapódeszkák) kiváltja az első ingert. A második zajhatás a vizsgált állatok lenyugvását követően kell elvégezni. Ebben a tesztben az a tökéletes viselkedés, ha az eb közömbösen reagál vagy felkapja a fejét a hirtelen jött zajra és azt némán vagy kontrollált ugatással nyugtázza. Az egyed reakciója akkor jó, ha a kapott ingert követően hamar visszanyugszik, tehát belátja, hogy ez a hirtelen jött hangos impulzus nem jelent veszélyt. Azon egyedek, amelyeken pánik lesz úrrá és a pórát rángatva próbálnak menekülni, nehezen viselik a stresszt és érzékenyek az erős ingerekre. Az ilyen állatok más, nagy szellemi terhelést okozó szituációkban is pánikba eshetnek, aminek következtében kontrollt veszítve kárt tehetnek magukban vagy a környezetükben. Az is előfordulhat, hogy a kutya megijed, de a felvezető komoly rendszabályozás nélkül (szóval, simogatással, pórás finom jelzéseivel) úrrá tud lenni a kutyáján. Ez is megfelelő viselkedés. Azon kutyák, melyeken a zajhatást követően úrrá lesz a félelem és kontrollálhatatlannokká válnak, a tenyésztés során nem preferáltak.

A kutyák kategóriákba sorolása a küllemi bírálat és karakterteszt során hasonlóan alakulnak. Az „E” értékelést elérő eb nem kap tenyészengedélyt, valamint automatikus kizárást von maga után az is, ha az állat bármely paraméterre vagy tesztelemre 0 pontot kap.

A teszt során alkalmazott módszerek más ebfajtáknál már sikerrel alkalmazottak, azok megalapozottságáról kiképzők, oktatók, szakértők meggyőződtek.

Amely komondor a feladatok bármelyikén elégtelen teljesítményt mutat, számára kizárólag a „tenyésztésre ideiglenesen nem alkalmas” vagy a „tenyésztésre nem alkalmas” minősítés adható ki. A

„tenyésztésre ideiglenesen nem alkalmas” minősítés esetén a Viselkedési Teszt egy későbbi időpontban egy alkalommal megismételhető. Amennyiben akkor is elégtelen a Viselkedési Teszt minősítése, számára csak a „tenyésztésre nem alkalmas” minősítés adható ki.

II. TÍPUSÚ KARAKTERTESZT

A kutya viselkedése egy rendszertelenül mozgó 4-5 fős ember csoportban (1. próba).

A felvezető pórázon vezetett kutyájával egy rendszertelenül mozgó, 4-5 fős ember csoporton áthalad oda-vissza. A csoport tagjainál kutya nem lehet, továbbá a tagoknak egymástól kb. 2-3 lépésnyi távolságot be kell tartaniuk.

A kutya legyen barátságos az emberekkel, figyelmes, kíváncsi, érdeklődő, nyugodt, magabiztos, közömbös, vagy a természetéből fakadóan bizalmatlan. Őrző-védekező magatartásformát is mutathat és nem tekinthető hibának, ha a vezető utasítására a kutya azonnal megnyugszik, vezethető, irányítható.

Amelyik kutya kissé meghátrál, nyugtalan, enyhén izgatott, de nem fél, munkája még elfogadható.

Amelyik kutya gyáva, ijedős, félenken viselkedik az idegen személy láttán, menekülni akar, megpróbálja elhagyni a pályát, vagy túlságosan agresszív, félelmében harapós, kezelhetetlen, irányíthatatlan, munkája elégtelen.

Zaj iránti közömbösség (2. próba)

Csavarral, vagy kavicssal félig megtöltött egy liter űrtartalmú fémdoboz leejtése, egy méter magasból.

A kutyának azonos körülményeket kell biztosítani! Például a talaj összetétele köves, kavicsos, füves, a doboz tartalma stb.

A kutya 3 méterre, az előre megjelölt helyen kell, hogy tartózkodjon (tetszés szerinti testhelyzetben) a zajforrástól, a felvezető mellett, pórázon.

Bírálati szempont:

A kutya a ledobott tárgytól nem félhet, a zaj iránt legyen közömbös. Értékes magatartás a kutya részéről, a kíváncsi, érdeklődő, viselkedés.

- Amelyik kutya a zaj iránt nem közömbös, kissé bizalmatlan, nyugtalan, de a felvezető biztatására megnyugszik, még elfogadható.

- Amelyik kutya ijedős, félelmet mutat, ideges, agresszív, igyekszik elhagyni a területet, munkája elégtelen.

A kutya számára ismeretlen személy kinyit egy esernyőt (3. próba)

A felvezető kutyájával a kijelölt helyre áll. A kutya pórázon van. A kutyától kb. három lépésre egy kijelölt személy a bíró utasítására, kinyitja a nála lévő esernyőt. Az esernyő kinyitott felülete a kutya irányába, körülbelül 45 fokos szögben az ég felé nézzen.

Bírálati szempont:

A kutya legyen nyugodt, magabiztos, figyelmes, az idegen személy iránt nem mutathat agresszivitást.

- Az a kutya, amely félelmet mutat, igyekszik elmenekülni a helyszínről, megnyugtatni nem lehet, vagy éppen túlságosan agresszív, irányíthatatlan, kezelhetetlen, munkája elégtelen.

Viselkedés haszon- és társállatok közelében autentikus környezetben. (4. próba)

Megfelelő helyszínek: tanya, állattartó telep, lovarda, családi gazdálkodás udvara, állatbemutatók, vásárok, állatbörzék, rendezvényre telepített karámban elhelyezett állatok stb.

A gazda laza pórázon a kijelölt útvonalon bevezeti kutyáját a területre (karám hodály, ól, istálló, legelő) az ott élő állatok közé, kellő körültekintéssel az "otthon" lévő állatok legkisebb zavarásával. A bíró 10-15 lépés távolságból figyeli a kutya viselkedését. A kutyával lassú, nyugodt tempóban kell mozogni és megközelíteni az állatokat, hogy a kutya és az állatok között egyértelmű kontaktus alakuljon ki.

Bírálati szempont:

A kutya legyen nyugodt, közömbös vagy érdeklődő ez esetekben a közvetlenebb kontaktus is engedélyezett (az állat megszagolása, felismerése után közömbös viselkedés) értékes magatartásként könyvelhető.

Az a kutya, amelyik agresszivitást vagy félelmet mutat, munkája elégtelen.

Amely komondor a feladatok bármelyikén elégtelen teljesítményt mutat, számára kizárólag a „tenyésztésre ideiglenesen nem alkalmas” vagy a „tenyésztésre nem alkalmas” minősítés adható ki. A „tenyésztésre ideiglenesen nem alkalmas” minősítés esetén a Viselkedési Teszt egy későbbi időpontban egy alkalommal megismételhető. Amennyiben akkor is elégtelen a Viselkedési Tesztminősítése, számára csak a „tenyésztésre nem alkalmas” minősítés adható ki. Adott vizsgán minden résztvevő kutya számára azonos feltételrendszert kell biztosítani.